

Standardy, formáty, pravidla

UNIMARC, MARC21, AACR , RDA

Pravidla

- Souhrn metodických pokynů
- Co a jak zapsat

Formát

- Struktura
- Kam zapsat

- Interní
- Výměnný

HISTORIE

- 80. léta 19. století (ústřední katalogizace)
- 1922 Československá národní bibliografie
- 70. léta 20. století sdílená katalogizace
- 60. léta 20. století vznik prvních strojem čitelných bází dat v knihovnách
- UNIMARC
- projekt CASLIN
- MARC21

PRAVIDLA A STANDARDY

- ISO 2709 – specifikace požadavků na obecný výměnný formát
- AACR2R – angloamerická katalogizační pravidla
- ISBD
- MARC21 standardy
  - MARC21 Format for Bibliographic Data pro různé druhy dokumentů
  - MARC21 Format for Holdings Data pro exemplářové údaje
  - MARC21 Format for Authority Data pro jmenné a předmětové selekční údaje
  - MARC21 Format for Classification Data pro systematické selekční jazyky (MDT, DDC ...)
  - MARC21 Format for Community Information pro události, pořady, služby ...

Všetchna pole mají stejnou základní strukturu a obsahují:

Tag – trojmístné označení pole

2 indikátory

Kódy pro podpole

MARC21

- 0XX pole kontrolní, klasifikační znaky, ...
- 1XX pole pro hlavní záhlaví
- 2XX pole pro název, vydání, nakladatelské údaje
- 3XX pole fyzického popisu
- 4XX pole pro edici
- 5XX poznámky
- 6XX věcné údaje
- 7XX vedlejší záhlaví
- 9XX pole pro národní použití

Pravidla

- 1921 Z.V. Tobolka Pravidla, jimiž se řídí budování abecedního seznamu jmenného
- 1925 J. Borecký Pravidla katalogu základního
- 1950 Prozatímní pravidla abecedního seznamu jmenného
- 1959 M. Nádvorník a kol. Pravidla jmenného katalogu
- 1964 ČSN 010195 Bibliografický (dokumentační) a katalogizační záznam
- 1969 M. Nádvorník a kol. Pravidla jmenného katalogu 2. vyd.
- 1993-1998 ISBD
- 1994 český překlad AACR
- 1996 AACR závazná pravidla
- 2015 RDA v ČR

Struktura AACR

- Všeobecné kapitoly
- Kapitoly týkající se jednotlivých druhů dokumentů

Bibliografický záznam

Popisné údaje

Oblast údajů o názvu a odpovědnosti

Oblast údajů o vydání

Oblast specifických údajů

Oblast nakladatelských údajů

Oblast údajů fyzického popisu

Oblast údajů o edici

Oblast údajů poznámky

Oblast údajů o standardním čísle a dostupnosti

Prameny popisu

Název a údaje o odpovědnosti - titulní stránka

Vydání - titulní stránka, preliminária, tiráž

Nakl. údaje - titulní stránka, preliminária, tiráž

Fyzický popis - celá publikace

Edice - celá publikace

Poznámky - jakýkoliv zdroj

Standardní číslo – jakýkoliv zdroj

Selekční údaje jmenné

Personální záhlaví

Korporativní záhlaví

Názvové záhlaví

Selekční údaje věcné

Systematické

Předmětové

Pravidla RDA x AACR2

převzato z materiálu J. Svobodové, NKP

- bibliografické údaje se přepisují do záznamu přesně tak, jak se vyskytují na zdroji, tj. žádné zkracování slov, výpustky, nahrazování slovních vyjádření číslicemi, opravy nepřesností a chyb tisku
- za předepsaný pramen popisu je považován celý zdroj, nikoli jen určené části zdroje
- nahrazení zápisu obecného označení druhu dokumentu (v MARC 21 pole 245\$h) novými, podrobnějšími údaji o typu obsahu, média a nosiče (v MARC 21 pole 336, 337 a 338)
- změna pojetí a rozšíření zápisu nakladatelských údajů (v MARC 21 přechod z pole 260 na 264)
- značně se rozšiřuje použití autorizovaných selekčních údajů (unifikovaných názvů)
- změny v tvorbě autorizované formy jména, ať již osobního jména, tak korporace či názvů anonymních děl

- AACR
- [Praha : BB art, 2006]
- [S.l. : s.n.], 1931

- RDA
- [Praha] : [BB art],
[2006]
- [Místo neznámé] :
[nakladatel neznámý],
1931

Končí-li údaj tečkou a následuje tečka jako
předepsaná interpunkce, zapíše se obě

AACR: 3. vyd. – Praha ...

RDA: 3. vyd.. – Praha ...

Platí jen tehdy, pokud je v knize vyd., protože
zkracování slov v RDA není povoleno (až na
ojedinělé případy)

Další názvová informace

Podle AACR lze do [ ] převzít i odjinud, je-li významná nebo vysvětluje hlavní název

Podle RDA se zapisuje jen ta, co je na stejném prameni jako hlavní název

Výjimku mají pouze kartografické dokumenty a filmy

- AACR

- Anorganická chemie v příkladech / Jan Novák ... [et al.]

- RDA

- Anorganická chemie v příkladech / Jan Novák, Petr Pavel, Jiří Dvořák, Jana Slámová, Dita Holubová

- Anorganická chemie v příkladech / Jan Novák [a čtyři další

[1971 nebo 1972]

[1969?]

[mezi 1906 a 1912]

[ca 1960]

[197-]

[197-?]

[18--]

[18--?]

[1971 nebo 1972]

[1969?]

[mezi 1906 a 1912]

[1960?]

[mezi 1970 a 1979]

[mezi 1970 a 1979?]

[mezi 1800 a 1899]

[mezi 1800 a 1899?]

[datum není známo]

- AACR
- [Brno? : s.n., 1991]
- [S.l. : s.n.], c1968
- RDA
- [Brno?] :
[nakladatel není
známý], [1991]
- [Místo vydání není
známé] :
[nakladatel není
známý], [1968?],
©1968

- AACR
- xiii, 288 s. : il. (některé barev.), mapy ; 21 cm
- 322 s., [16] l. obr. příl.
- ca 200 s. : převážně il. ; 33 cm
- RDA
- xiii, 288 stran : ilustrace (některé barevné), mapy ; 21 cm
- 322 stran, 16 nečíslovaných listů obrazových příloh
- přibližně 200 stran : ilustrace ; 33 cm

- AACR
- Novák, Jan, 1958-
- Beneš, Karel, 1932 květ. 1.-
- Abbon de Fleury, svatý, ca 945-1004
- Abély, Paul, nar. 1897
- Abbadie, Madeleine, zemř. 2006
- RDA
- Novák, Jan, Jr., 1958-
- Beneš, Karel, 1932 květen 1.-
- Abbon de Fleury, svatý, asi 945-1004
- Abély, Paul, narozen 1897
- Abbadie, Madeleine, zemřela 2006

<http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika>

http://dl1.cuni.cz/mod/book/view.php?id=179340&chapterid=3968#_ftnref2

<http://www.rdatoolkit.org/constituencydraft>

<http://ikaros.cz/rda-zmena-katalogizacnich-pravidel-v-usa>